

ЕТНОКУЛТУРНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЛАСТ ДОБРИЧ

КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА

Окончателни данни

Етнокултурните характеристики на населението са обект на наблюдение от началото на 135-годишната история на преброяванията в страната. При първите преброявания, проведени в края на XIX век (1887 и 1892 г.), са наблюдавани признаците „вероизповедание“ и „матерен език“. През 1900 г. е включен признакът „народност“. При преброяването, проведено в края на 1946 г., вероизповеданието отпада, а другите два признака фигурират до 1975 г., като вместо матерен език се използва наименованието „майчин език“. Единствено през 1985 г. тези признаци са изключени от програмата на преброяването. При преброяванията, проведени през 1992 и 2001 г., се наблюдават признаците „етническа група“, „майчин език“ и „вероизповедание“, а при преброяванията през 2011 и 2021 г. е добавена и „религиозност“.

При последните три преброявания въпросите, свързани с етнокултурните характеристики, са доброволни. Използваните дефиниции и методология, както и формирането на въпросите и отговорите в преброителната карта са изцяло съобразени с основните принципи и препоръки на ООН, свързани с изучаването на населението по етнически и религиозни признаци:

- ✓ Доброволност на отговорите;
- ✓ Самоопределение;
- ✓ Възможност за свободно записан отговор.

Самоопределение по етнос

Етническата група представлява общност от лица, близки по произход, бит, култура и език.

Тенденциите в демографските процеси, обуславящи измененията в броя и структурите на населението, се отразяват върху всички етнически групи в страната. В резултат на това намалява абсолютният брой на населението и на трите основни етнически групи, както и не настъпват съществени изменения в етническата структура между последните две преброявания.

Към 7 септември 2021 г. **българската етническа група** в област Добрич обхваща 109 041, или 77.2% от лицата, отговорили на въпроса за етническа принадлежност. В сравнение с 2011 г. делът на тази група нараства с 1.8 процентни пункта. В страната тази етническа група обхваща 84.6%.

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - СЕВЕРОИЗТОК
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ - ДОБРИЧ“

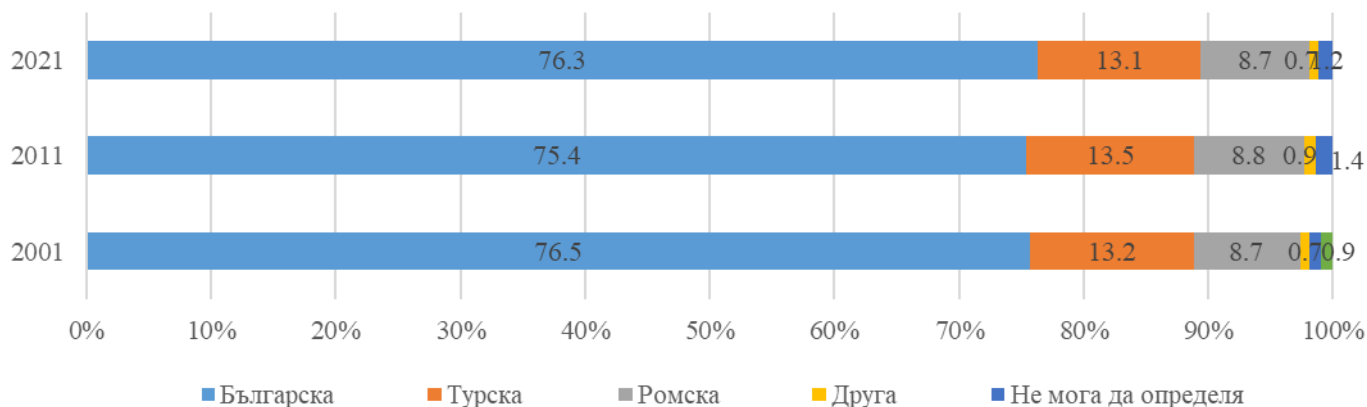
Към турската етническа група в област Добрич са се самоопределили 18 835, или 13.3% от отговорилите лица. Относителният им дял намалява с 0.2 процентни пункта в сравнение с 2011 година. В страната тази група е 8.4%.

Към третия по численост ромски етнос в област Добрич са се самоопределили 10 118, или 7.2% от отговорилите лица. Относителният дял на населението от тази етническа група намалява с 1.6 процентни пункта в сравнение с 2011 година. За страната са се самоопределили 4.4% от лицата.

Към други етнически групи в област Добрич са се самоопределили 2 035 души, или 1.4%.

Лицата от областта, които са посочили, че **не могат да се самоопределят**, са 265 (0.2%). Отговор „**Не желая да отговоря**“ са отбелязали 1 039, или 0.7% от отговорилите лица.

Фиг. 1. Структура на населението в област Добрич по етническа принадлежност и години на преброяванията¹

Териториално разпределение по етническо самоопределение

Българската етническа общност в област Добрич преобладава във всички общини с изключение на общините Крушари и Тервел, където тя формира съответно 29.6 и 41.2% от населението на общините.

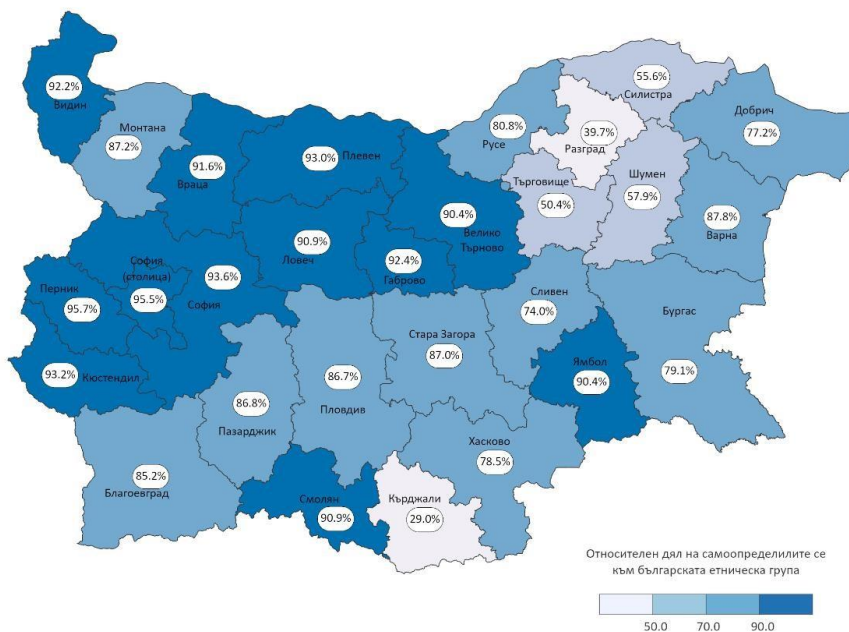
В страната Българската етническа общност доминира във всички области, без областите Кърджали (29.0%) и Разград (39.7%).

¹ През 2001 г. в групата „Не мога да определя“ са включени и недеklarиралите етническата си група.

Поради доброволния характер на въпроса за етническото самоопределение през 2011 и 2021 г. структурата е изчислена към общия брой на отговорилите на този въпрос лица, а не към цялото население.

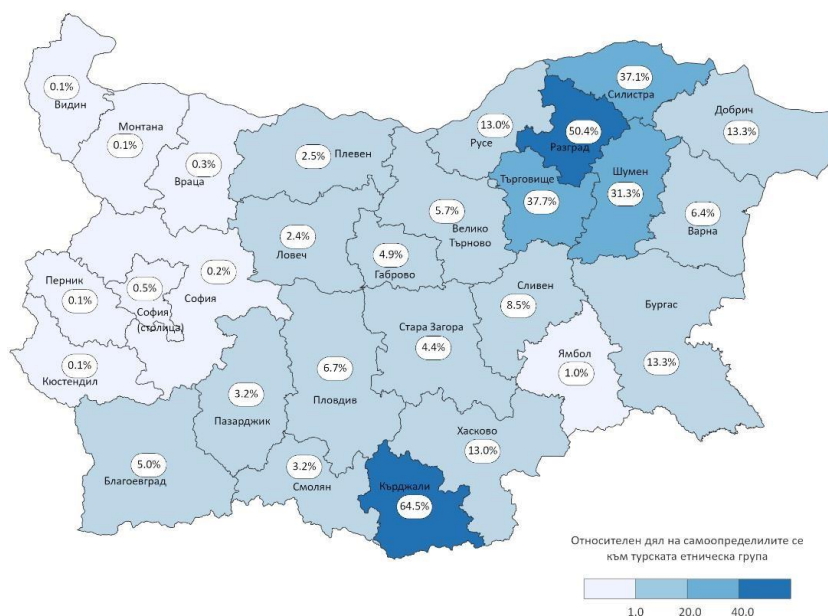
В представянето на структурата на населението по етнос и изчисляването на относителните дялове на съответните категории не са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.

Фиг. 2. Относителен дял на самоопределилите се към българската етническа група по области към 7 септември 2021 година

Лицата, самоопределили се към турската етническа общност в област Добрич, са концентрирани териториално главно в общините Крушари (52.5%) и Тервел (48.1%). Общо в двете общини живее 36.7% от населението, самоопределило се към турската етническа група.

Фиг. 3. Относителен дял на самоопределилите се към турската етническа група по области към 7 септември 2021 година

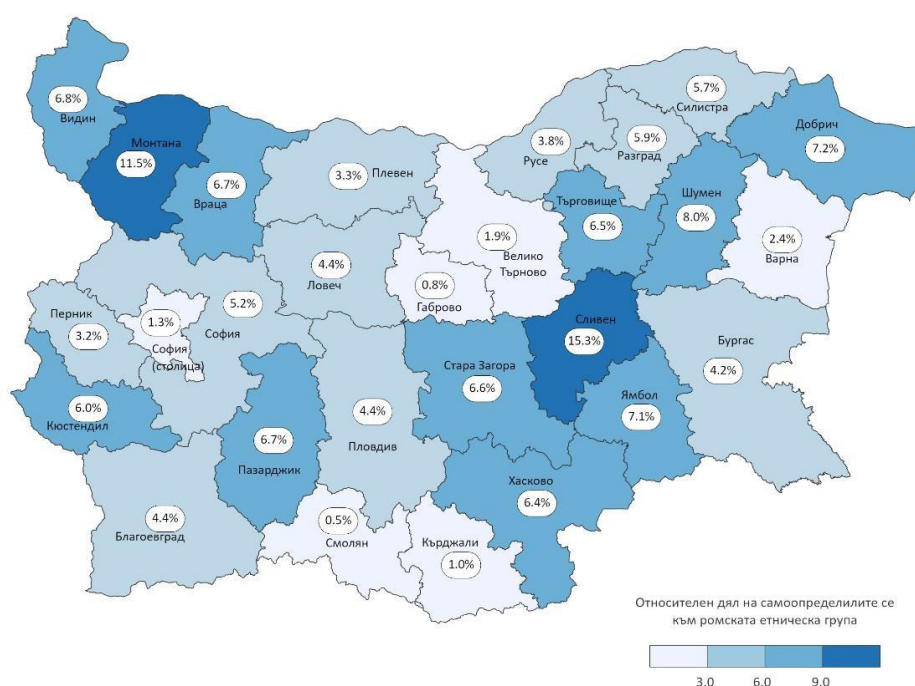

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - СЕВЕРОИЗТОК
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ - ДОБРИЧ“

Лицата от ромската етническа група са разпределени териториално във всички области на страната. Най-голям е дялът на ромския етнос в областите Сливен - 15.3%, и Монтана - 11.5%, следвани от Шумен - 8.0%, Добрич - 7.2%, и Ямбол - 7.1%.

Ромската общност в област Добрич е с най висок дял в общините Каварна (22.1%), Крушари (17.3%) и Добрич-селска (15.0%).

Фиг. 4. Относителен дял на самоопределилите се към ромската етническа група по области към 7 септември 2021 година

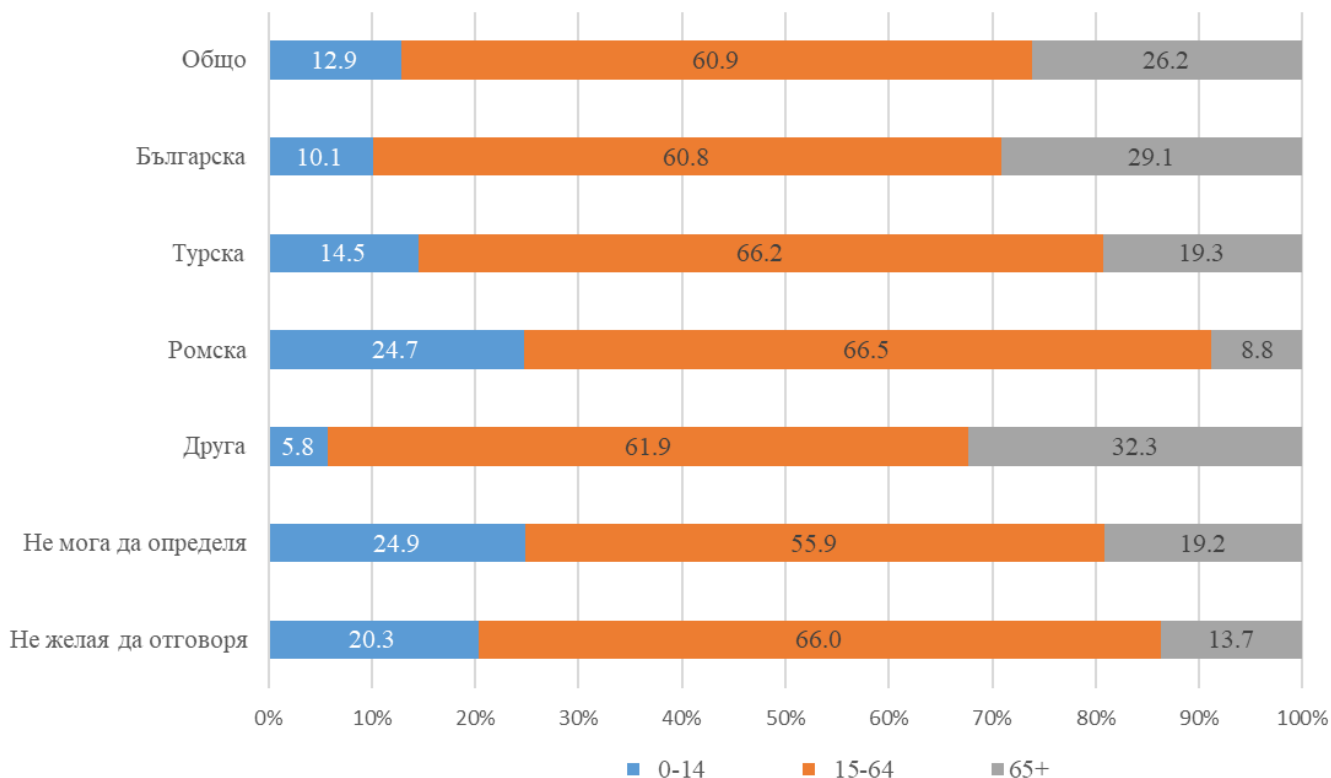
Възраст и етнос

Характерният за последните десетилетия процес на застаряване на населението засяга в най-голяма степен лицата от българската етническа общност. При тази група дялът на населението в област Добрич на 65 и повече навършени години е най-висок - 29.1%, при 19.3% и 8.8% съответно за турската и ромската етническа група.

Сред трите основни етнически общности най-висок е дялът на младото население (0 - 14 навършени години) при ромите - 24.7% от самоопределилите се към този етнос. Почти два пъти по-малък е дялът на младите при турската етническа група (14.5%) и най-нисък е този дял при българската общност - 10.1%.

Една четвърт (24.9%) от лицата, които не могат да определят своята етническа принадлежност, и една пета (20.3%) от тези, които не желаят да отговорят, са на възраст до 14 навършени години.

Фиг. 5. Възрастова структура на населението в област Добрич по етнически групи към 7 септември 2011 година

Образование и етнос

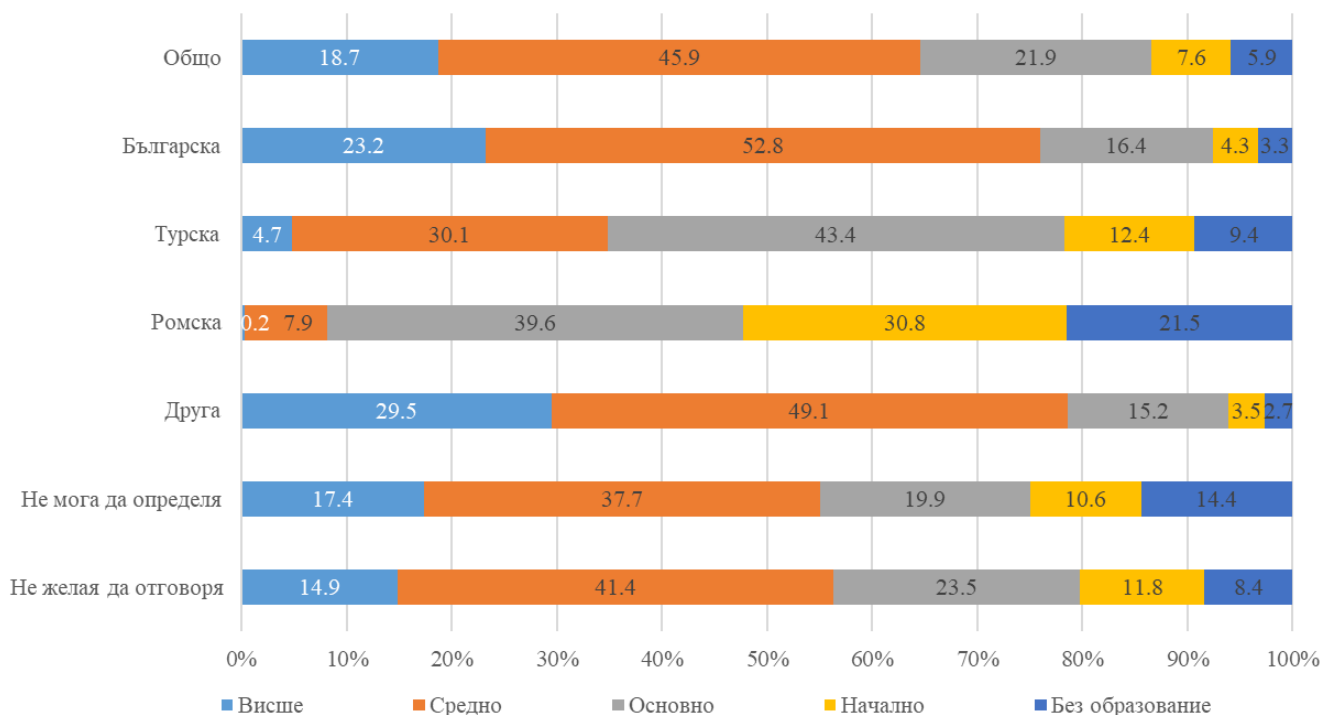
Наблюдават се съществени различия в образователната структура на населението по етническа принадлежност. Докато при самоопределилите се като българи на седем и повече навършени години в област Добрич 76.0% са с високо образование (23.2% с висше и 52.8% със средно), то при населението от турската етническа група с високо образование са 34.8% (4.7% с висше и 30.1% със средно), а при ромския етнос относителният дял на този показател е 8.1%, съответно 0.2% с висше и 7.9% със завършено средно образование.

В сравнение с 2011 г. и при трите основни етнически групи в област Добрич се наблюдава положителна тенденция на увеличаване на абсолютния брой и относителния дял на лицата със завършено висше и средно образование. За десет години делът на населението със завършено висше образование нараства от 0.19 на 0.23% сред ромската етническа група, от 2.6 на 4.7% сред турската и от 17.8% през 2011 г. на 23.2% през 2021 г. сред самоопределилите се към българската етническа група.

От лицата на 15 и повече навършени години никога не са посещавали училище 0.4% от самоопределилите се към българската етническа група, 2.9% от турската и 9.7% от ромската етническа група.

Грамотността се определя като умението да се чете и пише с разбиране на прочетеното и написаното. Към 7 септември 2021 г. 16.0% от самоопределилите се към ромската етническа група на възраст 9 и повече навършени години са неграмотни. Този дял е 4.6% и 0.8% съответно за самоопределилите се към турската и българската етническа група.

Фиг. 6. Разпределение на населението в област Добрич по етническа принадлежност и степен на завършено образование към 7 септември 2021 година

Икономическа активност и етнос

Данните за икономическите характеристики на населението се отнасят до положението на лицата на пазара на труда през седмицата, предхождаща критичния момент на преброяването - 31 август - 6 септември 2021 година.

Налице са значителни различия по отношение на участието на пазара на труда на лицата от различните етнически групи. За област Добрич най-висока е заетостта във възрастовата група от 15 до 64 навършени години при българската етническа група с коефициент на заетост 65.0%, а най-нисък е този показател при ромската етническа група - 14.0%.

Безработицата е най-висока сред самоопределилите се от ромската етническа група. 60% от икономически активните лица от този етнос са били безработни през наблюдавания период. Всеки седми икономически активен на възраст 15 - 64 навършени години от турската етническа група също е бил безработен през наблюдавания период. Най-нисък е този показател при самоопределилите се от българската етническа група - 9.8% от икономически активните лица.

Незаетите и неучастващи в образование на възраст 15 - 29 навършени години през наблюдавания период варират от 19.4% за българската етническа група, 44.8% за турската до 75.2% за ромската.

Майчин език

Майчиният език е вторият традиционно изучаван при преброяванията етнокултурен признак.

Майчиният език е първият език, усвоен у дома в най-ранно детство.

В област Добрич българският е майчин език за 105 702 души, или 76.4% от населението, турският - за 21 514 души, или за 15.6%, и ромският - за 7 694 души, или за 5.6% от отговорилите на въпроса. За страната този показател сочи, че българският е майчин език за 85.3% от населението, турският - за 8.7%, и ромският - за 3.9% от отговорилите на въпроса.

Друг майчин език са посочили 2 368 души, или 1.7%.

Лицата, които са посочили, че **не могат да определят** майчиния си език са 179 (0.1%). Отговор „**Не желая да отговоря**“ са отбелязали 885, или 0.6% от отговорилите лица.

В общините Шабла и Добрич - 94.1 и 88.7% от отговорилите на въпроса са определили българският език като майчин, докато в общините Крушари и Тервел съответно са 28.5 и 39.6%. Турският език с най-често е определян като майчин в общините Крушари (66.3%) и Тервел(51.7%), а ромския в община Каварна (22.4%)

Връзката между етническото самоопределение и самоопределянето по майчин език е силно изразена.

Най-еднородна по майчин език е българската етническа група - сред отговорилите и на двата въпроса за етнос и майчин език 98.8% от лицата от българската етническа група посочват българския за майчин език, 797 (0.7%) - турския, 40 (0.04%) - ромския, и 308 (0.3%) - друг.

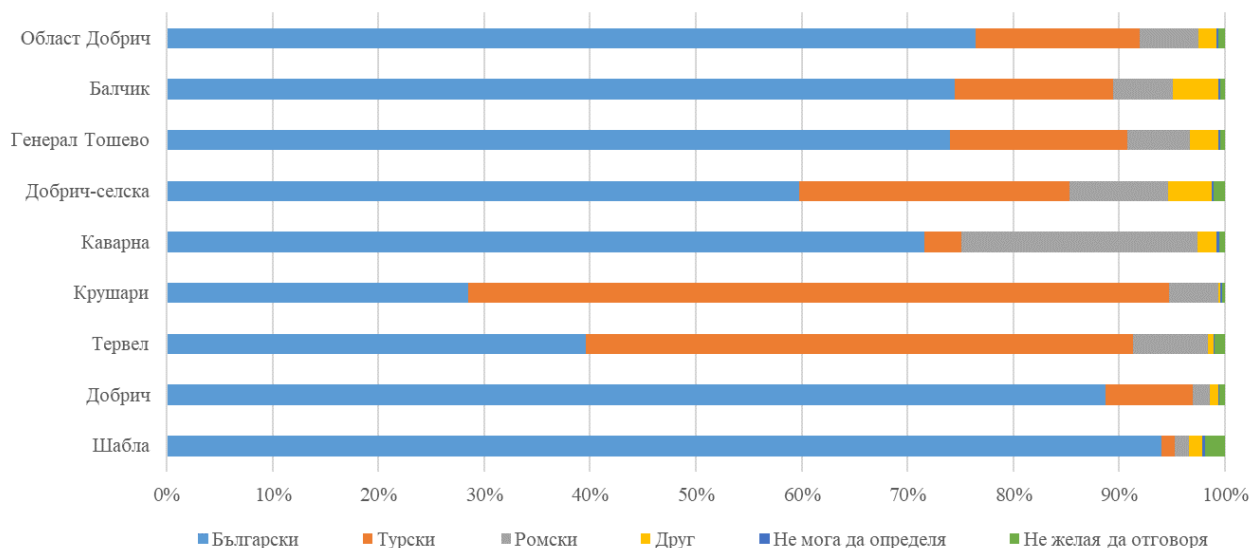
Сред самоопределилите се към турската етническа група за 18 322 души (98.5%) майчин език е турският, а за 206, или 1.1%, майчин е българският език.

Ромската етническа група е малко по-разнородна в своето самоопределение по майчин език:

- 7 626 души, или 76.2%, са посочили ромския за майчин език;
- 69, или 0.7% - български;
- 2 306, или 23.0% - турски.

Териториалното разпределение на населението според посочения майчин език до голяма степен е идентично с разпределението по етническа принадлежност.

Фиг. 7. Разпределение на населението по майчин език и и общини в област Добрич

Вероизповедание

Вероизповеданието е принадлежността на лицето към дадена група, обособена исторически и характеризираща се с извършването на определени религиозни обреди (източноправославни, католически, протестантски, мюсюлмански и други).

Лицата от област Добрич, самоопределили се към християнско вероизповедание, са 96 386, или 69.7% от отговорилите на въпроса. Сред тях преобладават източноправославните християни - 95 163, или 98.7% от посочилите християнско вероизповедание, следват лицата с протестантско вероизповедание - 623 (0.6%), католическо - 342 (0.4%), и 41 (0.04%) са посочили арменско апостолическо вероизповедание. Отговорът „друго християнско“ са избрали 217, или 0.2% от отговорилите на въпроса.

Мюсюлманско вероизповедание са посочили 26 207 лица, или 18.9%, юдейско - 21, а други вероизповедания изповядват 103 лица.

Към 7 септември 2021 г. 4 420 (3.2%) лица в областта са отговорили, че нямат вероизповедание, 3 835 (2.8%) са изпитали затруднения да определят своето вероизповедание, а 7 370 (5.3%) са отбелязали отговор „не желая да отговоря“.

В страната лицата, самоопределили се към християнско вероизповедание са 71.5%, с мюсюлманско – 10.8%, юдейско – 1 736, а други вероизповедания изповядват 6 451 лица.

Християнско вероизповедание е водещо във всички общини на област Добрич, с изключение на общините Крушари (23.6%) и Тервел (36.5%), а с най-висок дял са общините Шабла (87.5%) и Добрич (79.3%).

Лицата посочили мюсюлманско вероизповедание са предимно в общините Крушари (58.7%) и Тервел (55.9%).

Лица отговорили, че нямат вероизповедание и изпитали затруднения да определят своето вероизповедание са най-много в община Крушари съответно 10.2 и 5.6%, а в община Добрич 6.2% са отбелязали отговор „не желая да отговоря“.

Възрастовото разпределение на лицата, самоопределили се към различните вероизповедания показва, че най-висок е относителният дял на възрастните (65+ години) при лицата, изповядващи християнско вероизповедание - 75.5%, а най-нисък - при тези посочили „друго“ (0.03%). Сходно с разпределението по етническа принадлежност, където най-висок е дялът на лицата на възраст до 14 навършени години в категорията „не мога да определя“ - 7.6 % от посочилите този отговор.

Вероизповедание и етнос

При лицата в област Добрич, самоопределили се към българската етническа група, 93 552 души, или 87.9%, са с източноправославно вероизповедание, 123 (0.1%) - с католическо, 515 (0.5%) - с протестантско, и 1 291 (1.2%) - с мюсюлманско вероизповедание. Отговор „нямам“ са посочили 2 650 (2.5%) лица, а „не мога да определя“ - 2 565, или 2.4% от самоопределилите се към българската етническа група.

За 16 844 души (90.5%) от самоопределилите се към турската етническа група отбелязаното вероизповедание е мюсюлманско, 203 (1.1%) са избрали християнско вероизповедание, 508 (2.7%) от тази етническа група са посочили, че нямат вероизповедание, 466 (2.5%) не са успели да се самоопределят.

Сред самоопределилите се към ромската етническа група преобладават тези с източноправославно вероизповедание - 333, или 3.3%. Мюсюлманско вероизповедание е посочено от 7 610 (76.0%) от ромите, протестантско - от 28 (0.3%), „нямам“ вероизповедание са отбелязали 1 035 (10.3%) и „не мога да определя“ - 604 (6.0%) от самоопределилите се към ромската етническа група.

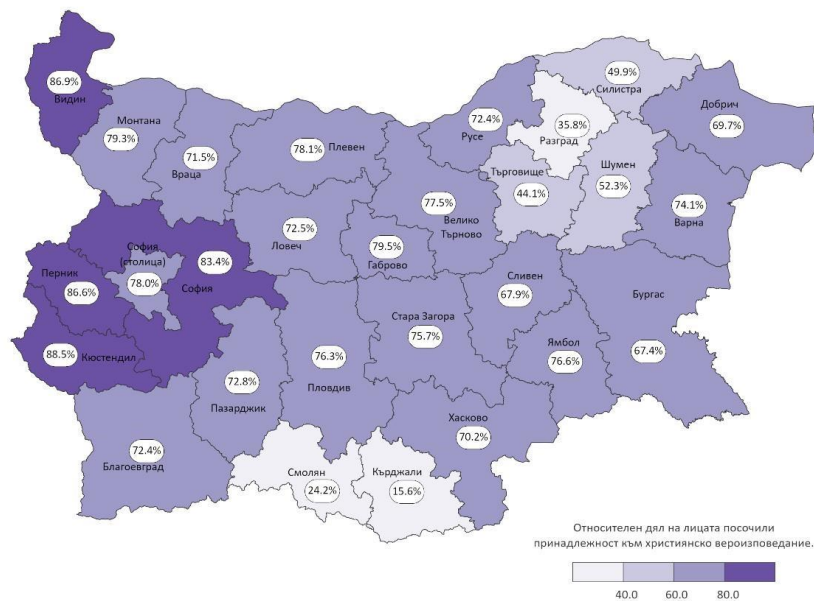
В област Добрич най-висок е дялът на лицата, които са декларирали, че не желаят да посочат вероизповеданието си сред българската етническа група - 5.9%, а най-нисък - сред лицата, самоопределили се към турската етническа група (3.1%).

В общините Крушари и Тервел с преобладаващо население самоопределило се към турската етническа група отбелязаното вероизповедание е мюсюлманско, съответно - 97.1 и 93.8%. В община Шабла 88.9% са източноправославните християни са сред българската етническа група. В областния център 87.1% от самоопределилите се към българската етническа група са с източноправославно вероизповедание, а 85.1% от турската етническа група са мюсюлмани.

В териториален аспект най-висок е дялът на самоопределилите се към християнско вероизповедание в областите Кюстендил (88.5%), Видин (86.9%), Перник (86.6%) и София (83.4%), а най-нисък - в областите Кърджали (15.6%), Смолян (24.2%) и Разград (35.8%).

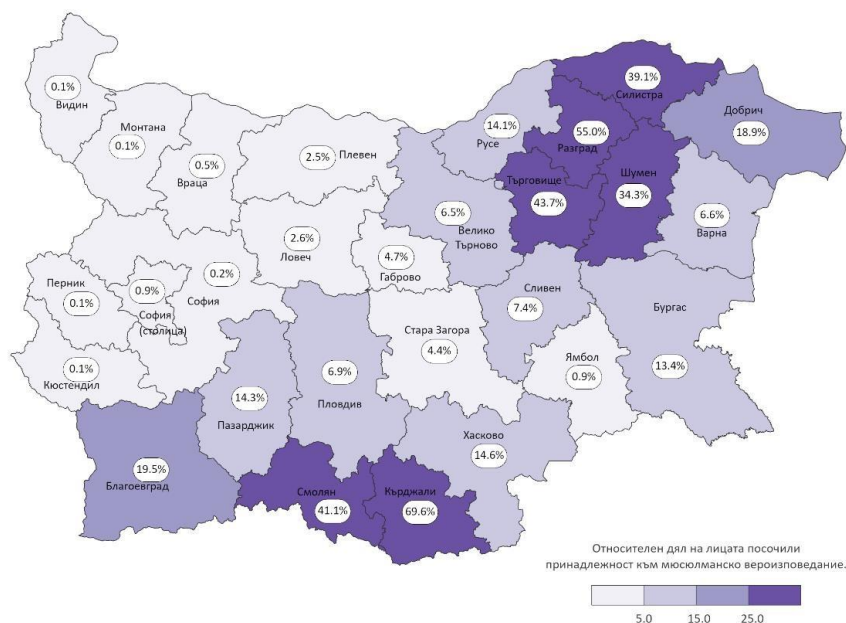
ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - СЕВЕРОИЗТОК
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ - ДОБРИЧ“

Фиг. 8. Относителен дял на лицата, самоопределили се към християнско вероизповедание, по области към 7 септември 2021 година

Лицата, самоопределили се към мюсюлманско вероизповедание, са концентрирани предимно в областите Кърджали (69.6%), Разград (55.0%), Търговище (43.7%), Смолян (41.1%), Силистра (39.1%) и Шумен (34.3%). Най-нисък е този дял в областите Видин, Монтана, Перник и Кюстендил - по 0.1% от отговорилите на въпроса.

Фиг. 9. Относителен дял на лицата, самоопределили се към мюсюлманско вероизповедание, по области към 7 септември 2021 година

Религиозност

Религиозността е миросглед и поведение, нагласи и обичаи, основани на вярата в божествено или висше същество, свръхестествени сили, както и съвкупност от морални норми, практики, ценности, институции и ритуали, съпровождащи този миросглед.

Към 7 септември 2021 г. в област Добрич 75 422, или 54.5% от отговорилите на въпроса „Религиозен ли сте?“, са отбелязали „да“, 24.2% са отбелязали „не“, 12.9% „не мога да определя“, а 8.3% са избрали отговор „не желая да отговоря на въпроса“. От отговорилите с „да“ 56.4% са жени, а 43.6% са мъже.

Комбинирането на въпросите за вероизповедание и религиозност показва, че 71.4% от самоопределилите се към мюсюлманско вероизповедание са посочили, че са религиозни, докато при самоопределилите се към християнско вероизповедание този дял е 58.3%.

В страната 51.4% от отговорилите на въпроса „Религиозен ли сте?“, са отбелязали „да“, 24.7% са отбелязали „не“, 13.0% „не мога да определя“, а 10.9% са избрали отговор „не желая да отговоря на въпроса“. 77.6% от самоопределилите се към мюсюлманско вероизповедание са посочили, че са религиозни, докато самоопределилите се към християнско вероизповедание са 59.1%.

Фиг. 10. Разпределение на населението в област Добрич по вероизповедание и религиозност към 7 септември 2021 година

